

Mãnh Long Quá Hải

(Rồng đảo bĩ ngạn)

*

Lê Huy Trứ

“Without wisdom, emptiness is form. With it, emptiness is emptiness.” Lê Huy Trứ

“Vô trí tuệ, không là sắc. Có nó, không là không.”

“With ignorance, form is emptiness. Without it, emptiness is emptiness.” Lê Huy Trứ

“Có vô minh, sắc là không. Không có nó, không là không.”

*

“Không trí tuệ, không gì là có. Có nó, không gì là không có.”

“Without wisdom, nothing is existent. With it, nothing is none existent.” Lê Huy Trứ

“Với vô minh, không gì là có thể. Không có nó, không gì là không có thể.”

“With ignorance, nothing is possible. Without it, nothing is impossible.” Lê Huy Trứ

Vì vậy,

“Apparently, there is nothing that cannot happen today.”
Mark Twain

“Rõ ràng, không có gì không thể xảy ra hôm nay.” Lê Huy Trứ dịch.

Câu hỏi lớn nhất trong khoa học, triết học, và tôn giáo là vĩnh hằng (eternity) và Không (emptiness,) chân không và vô hạn, zero và vô cực. Tương tự như công án Chân Như và Niết Bàn trong Phật Giáo.

William C. Gough, “Yet, the biggest questions in science, philosophy, and religion are about nothingness and eternity, the void and the infinite, zero and infinity.”

Cho nên, nếu ta nhân 0 bởi bất cứ gì ta có 0. Nhân với vô cực bất cứ gì ngoại trừ số zero ta có vô cực. Cộng 0 với một số kết quả không thay đổi. Cộng một số với vô cực kết quả cũng là vô cực.

"Multiply zero by anything and you get zero. Multiply infinity by anything and you get infinity. Dividing a number by zero yields infinity; dividing a number by infinity yields

zero. Adding zero to a number leaves the number unchanged. Adding a number to infinity leaves infinity unchanged."

Tuy nhiên, không phải ai cũng đồng ý là mẫu số 0 (chia cho zero) cho ta vô cực; mẫu số vô cực (chia cho vô cực) cho ta 0.

Hơn nữa, thử nghiệm $4 = 7$,

Sai?

Như luật đại số được thành lập để bảo tồn sự thật, và sự thật đó, được tuyên bố là không thật. Không cách gì mà thật được như biến lá thành vàng.

Nhân hai vế cho 0 ta có $0 = 0$, đúng thật như vậy vì con số 0 định nghĩa được?

Nếu như vậy, nó chỉ đúng trên một phương diện, nữa sự thật?

Lỗi giải này đã phủ định những giá trị nguyên thủy – *The operation has annulled the original values* – và không có cách gì để tìm lại định đề khởi thủy – *and there's no way of getting back to the original statement.*

Không đảo bĩ nạn được?

Mất truyền tin (Information lost?)

Tương tự, đảo ngược lại (inverse,) cách giải có thể thực hiện

với vô cực như kiến thức phổ thông trên.

“Further: Consider the statement $4 = 7$, (false). As algebraic laws are designed to preserve truth, (and it's true that that statement is false), there should be no way to render that statement true, (turn lead into gold). Multiplying both sides by 0 yields $0 = 0$, (by common understanding), a truth, (provided zero has a definable value). If so, it's a singular kind of truth. The operation has annulled the original values and there's no way of getting back to the original statement; (a similar, though inverse, operation can be performed with infinity, under, as before, the common understanding). As no other numbers work this way, it may be better to think of these as concepts : one of which, (0), can be located, and the other, (infinity, conventionally), cannot. By convention, those operations which result in a locatable (sở,) (zero), outcome are allowed, those which result in an unlocatable outcome (vô sở,) (infinity), are not. The simplification often works: results are both accurate and locatable in (sở trụ) a linear space.”

Nên hiểu méo mó Phật Pháp một chút: Nếu Không (zero) có sở và Vô cực vô sở thì Vô cực có trụ và Không (zero) vô trụ. Tuy nhiên, cả hai chỉ sở trụ trong ‘tâm phan duyên nhị nguyên.’

Dùng phương trình Bát Nhã để giải thích: 4 không là 7; 7 không là 4 cho nên 7 là 4. Cả hai chỉ là khái niệm (concepts.) Đồng số nguyên nhưng trị số bất đồng!

Ý Tổ từ khi rời bờ Tây Phương tới Đông độ, và đảo bĩ ngạn

về Tây Phương. Đó là quan niệm địa lý phương hướng được ghi lại trong cổ kinh Tàu ngày xưa ở bên Trung Hoa.

Chứ nơi tôi ở thì ngược lại: Ý Tổ có thể đã chưa bao giờ rời bến Đông Phương. Nếu đã có ý Tây độ để thuyết pháp cho những khách Tây Phương, thì ý tổ chưa bao giờ tới hẳn bờ Tây Phương, chỉ lác đác giữa dòng rồi đảo bĩ ngạn.

Sự thật, ý tổ chưa bao giờ lìa Đông tới Tây. Chứ nói chi lên tới thượng dòng cực Bắc hay, xuống hạ dòng Nam Cực.

Chưa đến, chưa đi?

Chưa đi, chưa đến?

Hay, đúng ra vì, ‘không có cái đi.’ Nên, ‘có cái không đến?’

Tuy nhiên,

Ta không có đi, không có đến,
Ta không mong qua, nên không lại.
Không đi, nên ta không có tới,
Không tới, còn nói chi đến đi.
Ta đi, nhưng không bao giờ đến,
Ta đến, nhưng chưa bao giờ đi.

(Lê Huy Trứ)

Dưới đây là một bài tụng ngắn nhưng đầy viên diệu trong Trung Luận để thuyết minh cái “không đi” trong thuyết Bát Bất ở trên:

*“Đi rồi, không có đi.
Chưa đi, cũng không có cái đi.
Ngoài cái đi rồi và chưa đi.*

Thì khi đi cũng không có cái đi!”

Tôi xin diễn tả tương tự,

Đáo bỉ ngạn rồi, không có bỉ ngạn.

Chưa đáo bỉ ngạn, cũng không có cái bỉ ngạn đáo.

Ngoài cái nhị nguyên, bỉ ngạn rồi và chưa đáo bỉ ngạn.

Thì khi bỉ ngạn cũng không có cái đáo bỉ ngạn.

Trở lại phương trình trên, khi mà Sắc bằng vô thủy vô chung, thì Vô Sắc sẽ là Không.

This is implied in the function's leaving to the East and returning from the West. When x equals infinity, y will be 0.

Tóm lại, khi cả trên và dưới, trái và phải, không ‘sang trang chạy quàng’ (lời của Bùi Giáng) thì, ‘nhị sinh kỳ tâm’ (lời của Sáu Tổ.)

Còn riêng tôi, thì tôi ‘không màn,’ vì ngoài thượng tầng khí quyền thì làm gì có trên-dưới, trái-phải, đông-tây-nam-bắc. Làm gì có chuyện sức hút trọng lực kéo xuống (gravity pulls a matter down,) mà chỉ có sức hút của trọng lực (a pull of gravity.)

Vậy thì cái tôi ‘không màn’ đó quý đạo hữu ‘có màn’ không?

Phần còn lại thiết nghĩ không cần dịch thuật nữa. Bởi vì, toán học cũng như âm nhạc là ngôn ngữ chung của nhân loại:

Phần còn lại thiết nghĩ không cần dịch thuật nữa. Bởi vì, toán học cũng như âm nhạc là ngôn ngữ chung của nhân loại:

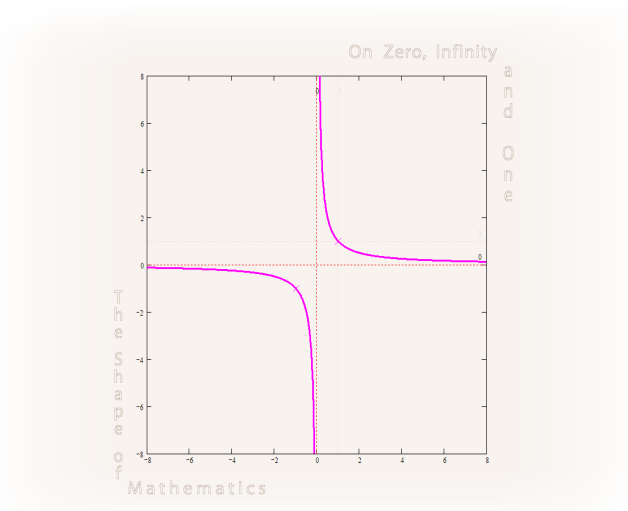
$$0 = \frac{1}{\infty}$$

Agree?

$$\infty = \frac{1}{0}$$

This is implied in the function's leaving to the South and returning from the North. When x equals zero, y will be infinity.

Should it be undefined?

$(0) \times (\infty) = 1$ (Zero times infinity equals one.)

This can be derived from either of the previous two equations.

Instead yields 0?

Returning to earlier examples,

Multiply a number 7, and a redefined zero yields $\frac{7}{\infty}$

Changing 7 to 8 yields $\frac{8}{\infty}$

Different inputs bring different results.

And the preservation of falsehood?

Quite a statement in itself,

$$\frac{4}{\infty} \neq \frac{7}{\infty}$$

Khi quan sát 2 ấn tượng trên trong tâm thức chúng ta nên nói khác hay không khác?

Chú Thích 1:

‘Mathematical Correct’ nên diễn tả là X bị ngăn tới Không, nhưng không bao giờ đạt được tới Không. X đi tới 0 hay 0 từ 0 tới X, và X đi tới ∞ hay đến từ ∞ . Không đáo bị ngăn tới X bờ ‘bên kia,’ nhưng lạc lối về.

Nhưng nếu X = Như Lai, vô không gian, vô thời gian, không đến không đi. Thì tất cả nguyên lý, định đề nhân sinh đặt ra đều sụp đổ như đã tràn xây cát biển Đông. Khoa học, vật lý, toán học lẫn vật lý hiện đại phải viết lại lịch sử. Điều này sẽ không xa khi mà quantum technology (kỹ thuật lượng tử) và AI/ML được áp dụng trong một ngày rất gần đây.

Tuy trên nguyên tắc và lý thuyết đơn giản như vậy. Nhưng ‘cái bản lai diện mục của Nó,’ và nhất là mẫu số Không là một công án lớn nhất. Với một rừng tranh luận của nhân loại trong lãnh vực khoa học, toán học, triết lý. Ngay cả, thiên đường vĩnh hằng của những tôn giáo khác. Đặc biệt là Phật Giáo về chân không và Niết Bàn, về không tướng và vô lượng sắc, về zero và vô cực (∞).

Chú thích 2:

Dĩ nhiên, theo định lý toán học căn bản thường thức, mẫu số Zero là không xác định (undefined.) Ngày xưa, nếu tôi đang học toán trong trường mà viết như lý luận ở trên, thì thầy toán sẽ cho tôi rớt, vì tôi đã ‘phạm hủý.’ Nhưng đây có chắc chắn là chân lý tuyệt đối, bất di bất dịch. Hay chỉ là định đề vô minh

của toán học nhân văn (mathematical axiom?)

Vấn đề, mẫu số Không là xác định (defined) hay vô xác định (undefined) bất đồng nhị nguyên này đã được đa số các nhà toán học, giáo sư tiến sĩ toán, chứng minh và phủ định.

Công án này không mới mẻ gì. Chúng ta có thể tìm thấy cả rừng tranh luận trên internet, và trong sách vở. Tôi chỉ trình bày sơ lược vấn nạn (công án) này ở đây. Bởi vì, chủ đích của bài này không phải để chứng minh toán học, mà dùng phương tiện toán học để phân biệt nhị nguyên (dualism,) và để rồi chứng minh và đạt tới cứu cánh bất nhị (prove the non-dualism.)

Trong Thế Giới Nhất Hoa, 270. Đạo sinh ra từ đâu?

Bách hoa vạn điệp, viết,

“Đạo sinh Một. Một sinh Hai. Hai sinh Ba. Ba sinh vạn vật. Vạn vật vác Âm, ôm Dương.

Khi Âm Dương tượng tác, vạn vật được hài hòa viên mãn.

Người phàm không thích cảnh cô liêu vắng vẻ. Bậc Thánh khéo sử dụng nó. Các Ngài thường lấy sự cô độc hợp nhất với vũ trụ.

1. “Đạo sinh Một,” Cái gì sanh ra Đạo?
2. “Ba sinh ra tất cả vạn vật.” Như vậy tốt và xấu cũng từ nơi Đạo phải không?

3. *Tất cả vạn vật được hài hòa viên mãn, nhưng ai phá vỡ sự hài hòa viên mãn đó?*

Lời bàn: 1, 2, 3, 4, 5. 5, 4, 3, 2, 1. Những con số này từ đâu tới? Ai làm ra những con số này? Đạt tới điểm này bạn có thể sử dụng bất cứ con số nào mà chẳng có gì chướng ngại.”

Nhất Như sinh nhị nguyên, rồi tỷ tỷ vô lượng vật tượng tự như đạo sinh ra lưỡng nghi, sinh tứ tượng, tứ tượng sinh bát quái, bát quái sinh ra 64 càn khôn đại nã di...

無極生有極、
有極是太極、
太極生兩儀、
即陰陽；
兩儀生四象：
即少陰、太陰、
少陽、太陽；
四象演八卦，
八八六十四卦。

*Vô Cực sinh Hữu Cực,
Hữu Cực thị Thái Cực,
Thái Cực sinh Lưỡng Nghi:
Tức Âm Dương;
Lưỡng Nghi sinh Tứ tượng:
Tức Thiếu Âm, Thái Âm,
Thiếu Dương, Thái Dương;*

*Tứ Tượng sinh Bát Quái,
Bát Bát Lục Thập Tứ Quái.*

Nếu ta diễn giải theo từ ngữ của Phật giáo – Thái Cực tương tự như bản tính của Chân Như.

Qui Nguyên Trục Chỉ viết: Chân Như bản tính là Bản Thể chân thực, là Bản Lai Diện Mục, sẵn có từ khi cha mẹ chưa sinh ra mình.

Thiền Tông gọi đó là “Chánh Pháp Nhãn Tạng.” Liên Hoa Tông gọi là Bản tánh Di Đà. Khổng Tử gọi là Thiên lý. Lão Tử gọi là Cốc Thần. Dịch gọi là Thái Cực.

Tên gọi tuy khác nhau, nhưng kỳ thực cũng chỉ là một Chân Như bản tính của Thái Cực. Cái Chân Như bản tính ấy chính là Bản tính của chúng sinh/nhân sinh. Bản tính ấy dẫu ở nơi người thánh hay nơi người phàm cũng không hề khác biệt.

Phật giáo gọi đó là Pháp. Kinh Kim Cương viết: Pháp ấy bình đẳng, không có cao thấp. Pháp là bản tính. Bản tính cũng ví như kim cương bất hoại, kiên cố vững bền bất hủy diệt.

Tổng thiền sư chùa Đông Lâm giảng giải: Thái Cực là Chí lý, là Thể, là Chân, là căn nguyên vũ trụ, là cái y thức Như. Theo quan niệm Phật giáo, ‘Không’ chính là căn nguyên vũ trụ.

Trên phương diện tổng quát và quan niệm phổ thông ở trên, vạn vật sắc tướng trong vũ trụ cũng đều ‘hàm tàng’ Thái Cực.

Vậy thì vô sắc tướng có ‘ở trong’ Thái Cực không?

Công Án này, Thiền Sư Chân Nguyên đã có diễn tả trong sách Thiền Tông Bản Hạnh.

*Thuở xưa trời đất chưa sanh,
Cha mẹ chưa có thật mình Chân Không.
Chẳng có tướng mạo hình dung,
Tịch quang phổ chiếu viên đồng thái hư.*

Trời đất vạn vật sinh từ “Hữu,” “Hữu” sinh từ “Vô” (Cổ kim đồng thể, Cùng Đạo hợp nhất [Bất muội nhân quả]) trong kinh dịch, và đã được tôi dùng toán học chứng minh trong những bài viết về triết lý Phật Giáo trước.

Toán học chỉ dùng để giải quyết công án, và để giải thích chương ngại của nhân sinh. Những con số chỉ là phương tiện của toán học, không nên ngã vào vấn nạn chương ngại phương tiện mà lạc mất mục đích công án chương ngại.

Khi tiến, khi thoái. Khi động, khi tịnh. Lúc mạnh, lúc yếu. Khi mau, khi chậm. Khi an định, lúc nguy hiểm nên biết bất động, tĩnh tĩnh tĩnh trên một điểm trong vòng pháp luân chương ngại. Bậc Thánh trí nhìn sự vật đúng như thị, không chấp chúng. Để chúng tự nhiên phát triển như tâm điểm của vòng tròn. Nhưng điểm tâm điểm đó tâm điểm ở đâu? Ngộ không ngộ?

Tâm Thượng sĩ giác ngộ như hư không, vô niệm nhưng thông đạt viên diệu tuyệt đối.

“Thượng sĩ nghe Đạo, lập tức làm theo. Trung sĩ nghe Đạo, nửa

tin, nửa ngờ. Hạ sĩ nghe Đạo, cười lớn.”

Vậy thì tiểu tướng, thượng tướng và đại tướng nghe Đạo phản ứng thế nào?

Khi có Sĩ và Tướng, phải biết rằng tai tướng sĩ chỉ nghe cái nghe không thật. Nghe như vịt nghe sấm, nghe mà không thấy, thấy mà không hiểu là nghe gì?

Bậc Thánh Nhân an trú trong Đạo Giác Ngộ quán sát đời với lòng từ bi, hỷ xả, trí tuệ rõ suốt tất cả. Vị ấy tu hành kiên cường, chánh định, khiêm nhường, thuận với tự nhiên, không lộ chiếu nhưng đức sáng soi khắp mọi nơi. Vô ngã vì chính tự thân đã cùng Đạo hợp nhất không bám vào kiến giải. Ngoài trông rất hòa nhã bình thường nhưng trong cứng chắc như kim cương.

Bậc Thánh trí lấy Đạo làm ra tất cả. Nếu không có Đạo, vị ấy làm ra cái gì?

